

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directoraat-Generaal Politie, Straffen en Beschermen
t.a.v. dhr. mr. W.F. Saris

Commissie Onderzoek naar
Geweld in de Jeugdzorg

Zurichtoren
Muzenstraat 89
2511 WB Den Haag
Postbus 344
2501 CH DEN HAAG

cc : Ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Directoraat-Generaal Langdurige Zorg
t.a.v. dhr. drs. C. van der Burg

Ons kenmerk
20181010

Datum: 10 oktober 2018

Betreft: Kamervragen aan JenV inzake zusters van de Goede Herder

Geachte heer Saris,

In de beantwoording van Kamervragen naar wat er gebeurd is bij de Zusters van de Goede Herder heeft de Minister van Rechtsbescherming gewezen op de werkzaamheden van de commissie Onderzoek naar Geweld in de Jeugdzorg. Zoals u wellicht weet, bestrijkt het werkveld van deze commissie meerdere sectoren waar jongeren onder verantwoordelijkheid van de overheid in de periode 1945-heden verbleven hebben. Eén van die sectoren is de residentiële jeugdzorg. In het eindrapport van de commissie wordt dan ook een deelstudie residentiële jeugdzorg opgenomen.

Toen in de zomer de berichten over de Zusters van de Goede Herder naar buiten kwamen, vernam ik via de media dat de Orde van de Zusters van de Goede Herder haar archieven openstelde voor onze commissie. Ik heb vervolgens contact opgenomen met de onderzoekers van de residentiële jeugdzorg (Vrije Universiteit). Zij gaven aan dat in het kader van een representatieve steekproef van de residentiële jeugdzorg de Goede Herder als één van de katholieke instellingen in het onderzoek zou worden meegenomen.

In die verkenning zijn acht onderzoeksdagen besteed aan het archief van De Goede Herder en aan secundaire bronnen. U moet hierbij denken aan het betreffende archief in het Erfgoed Nederlands Kloosterleven Sint Agatha, het klooster Eufrosia Bloemendaal en het bisdom Rotterdam. Ook hebben de onderzoekers de meldingen over de Goede Herder gezien die bij het Meldpunt van de commissie zijn binnengekomen.

Deze onderzoeksinspanning moet gezien worden in de context van de taakstelling van de commissie om antwoord te geven op de vraag welk geweld heeft plaatsgevonden in de jeugdzorg, hoe dat heeft kunnen gebeuren en wat de gevolgen zijn geweest voor het latere leven van betrokkenen. Het gevonden materiaal moet nog zorgvuldig worden beschreven en geplaatst naast gegevens uit andere bronnen waaronder oral history en mediaonderzoek. In het rapport van de onderzoekers residentiële jeugdzorg zal de casus in een tiental pagina's beschreven worden. Desalniettemin kan ik u het volgende er nu al over meedelen.

Het archiefonderzoek werpt onder andere licht op de door de Zusters van de Goede Herder gebruikte behandelmethode waarbinnen het werken van de meisjes als arbeidstherapie werd beschouwd, alsmede op de opleidingen die de meisjes intern konden volgen. Het materiaal geeft enig zicht op de mate waarin de kloosteridealen die de zusters zelf naleefden, ook toegepast werden in de omgang met pupillen. De archieven bieden enige inzage in de verlies- en winstrekening van de door de zusters gedreven wasserijen en naaiateliers.

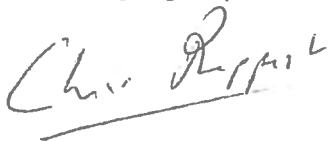
Ten slotte zijn er aanwijzingen gevonden met betrekking tot de professionaliteit van de zusters als pedagogische beroepskrachten en als vakleerkrachten in de internaten.

Over de dagelijkse leefpraktijk en het door oud-pupillen ervaren geweld verschaft het archief zèlf weinig informatie. Er zijn enkele documenten gevonden die aanwijzingen bevatten over het gebruik van fysiek en psychisch geweld tegen een pupil.

De fase van dataverzameling is nu afgesloten. De onderzoekers residentiële jeugdzorg zullen de komende maanden hun eindrapport schrijven. Zij zullen de Zusters van de Goede Herder als één van de casus gebruiken om zich een algemeen beeld te vormen. Ik benadruk dat, mogelijk in tegenstelling tot bestaande verwachtingen, het onderzoek naar de Goede Herder binnen ons onderzoek dus géén diepgaand en specifiek onderzoek van deze ene instelling betreft. Deze en andere casussen in ons onderzoek dienen ter illustratie van het algemene beeld over geweld in de jeugdzorg dat wij onderzoeken. De onderzoekers zullen langs de weg van triangulatie de verschillende bronnen (archiefonderzoek, gehouden interviews, meldingen bij de commissie, gestandaardiseerde vragenlijsten, literatuur- en mediaonderzoek) combineren en zich een oordeel vormen over geweld in de residentiële jeugdzorg in de afgelopen zeventig jaren.

Ik hoop u met dit schrijven voldoende te hebben geïnformeerd over wat de nadere verkenning van de Zusters van de Goede Herder opgeleverd heeft en hoop u duidelijkheid te hebben verschaft over de reikwijdte van dit specifieke onderzoek. U kunt desgewenst deze informatie delen met de Tweede Kamer.

Met vriendelijke groet,

Christiaan Ruppert
Secretaris Commissie Onderzoek naar Geweld in de Jeugdzorg